

<https://doi.org/10.28925/1609-8595.2021.4.8>

УДК 378. 091. 3: 373. 3. 011. 3-051]: 793. 3

Ксенія Короткевич

ORCID iD 0000-0003-19994618

аспірантка Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, вул. Пирогова 9, 01030 Київ, Україна, korotkevich139513951395@gmail.com

ФОРМУВАННЯ УМІНЬ НАВЧАЛЬНОЇ САМООРГАНІЗАЦІЇ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ХОРЕОГРАФІЧНИХ ДИСЦИПЛІН: ПЕДАГОГІЧНІ ПРИНЦИПИ ТА УМОВИ

У статті розглядається проблема удосконалення підготовки майбутніх викладачів хореографічних дисциплін до самостійної організації власної навчальної діяльності в процесі освітньої діяльності. Автором визначено, що здатність незалежно і свідомо керувати своєю освітою виступає однією з ключових фахових компетентностей майбутніх педагогів, основою якої виступають вміння навчальної самоорганізації. За допомогою означених умінь студенти стають спроможними ефективно планувати, діагностувати, контролювати, коригувати та оцінювати своє навчання і його результативність. У роботі обґрунтовано сутність поняття «уміння навчальної самоорганізації» та розкрито його зміст з урахуванням специфіки фахових дисциплін і характеру освітньої (науково-теоретичної, методичної, творчо-інтерпретаційної, педагогічної, балетмейстерської, художньо-виконавської) діяльності майбутніх викладачів-хореографів. Акцентуючи увагу на існуючих тенденціях щодо збільшення частки навчальних годин, відведених на самостійну роботу, та поступового переходу в підготовці фахівців до дистанційних і змішаних форм навчання, у статті наголошується на важливості розроблення і застосування спеціальних педагогічних принципів та умов організації професійної освіти студентів-хореографів з опорою на навчальну самоорганізацію та самоосвіту. Визначено, що наукові принципи лежать в основі дослідження певних педагогічних теорій, процесів та явищ та спрямовують стратегію їх розвитку. У контексті формування умінь навчальної самоорганізації майбутніх викладачів хореографічних дисциплін доцільними педагогічними принципами визначено: принцип особистісно-сислової координації; принцип професійної самопрезентації; принцип персоналізації навчання. Зазначено, що розроблені спеціальні педагогічні умови можуть створювати сприятливі обставини в освітньому процесі для досягнення поставленої мети. Ефективними педагогічними умовами успішного формування умінь навчальної самоорганізації майбутніх викладачів хореографічних дисциплін визначено активізацію мотивації студентів щодо самостійної діяльності; підтримку ініціативи самоосвіти майбутніх фахівців; забезпечення розвитку вольової сфери студентів.

Ключові слова: майбутній викладач хореографічних дисциплін; педагогічні принципи та умови; самоосвіта; самостійна діяльність; уміння навчальної самоорганізації.

Вступ. Розвиток сучасної системи вищої педагогічної освіти в Україні характеризується суттєвими змінами у плануванні, організації та реалізації професійної підготовки фахівців, зокрема мистецького профілю. Сучасні тенденції, з одного боку, обумовлюються об'єктивними соціально-економічними, національно-культурними чинниками, інтенсифікацією, глобалізацією та прискоренням процесів розвитку, збільшенням наукової інформації, а з іншого – пов'язані із затребуваністю суспільством викладачів нового стилю, мобільних та здатних до постійного активного пошуку, продуктивної самостійної діяльності, креативності, організації

безперервної самоосвіти протягом всього життя. Підготовка таких фахівців вимагає визнання пріоритетного значення умінь навчальної самоорганізації як показника розвиненості особистісно-вольової сфери майбутнього викладача та засобу ефективного планування, керування і контролювання власної навчальної та професійної діяльності.

Мета дослідження – висвітлення змісту розроблених педагогічних принципів та умов ефективного формування умінь навчальної самоорганізації майбутніх викладачів хореографічних дисциплін у процесі професійної підготовки.

Методологія. У дослідженні використано

методи: *системного підходу* для визначення феноменологічного значення педагогічної самоорганізації; *аналізу* нормативно-правових документів у галузі вищої освіти; *аналізу, систематизації, класифікації та узагальнення* наукової інформації для висвітлення сутнісних характеристик поняття «уміння навчальної самоорганізації» та його структури, розроблення педагогічних принципів та умов формування означених умінь.

Результати і обговорення. Професійна підготовка викладачів хореографічних дисциплін являю собою складно-структуровану систему, а специфіка організації і реалізації науково-теоретичного, практично-методичного, творчо-пошукового, художньо-виконавського напрямків навчальної діяльності пов'язана з майбутньою професією хореографів-педагогів та обумовлює урахування їх індивідуальних параметрів фізичного, психічного, інтелектуального і творчого розвитку особистості. Провідним напрямком у підготовці сучасних викладачів хореографічних дисциплін виступає формування таких особистісних і професійних якостей, які акцентують роль персональної відповідальності за результати навчання, активізують ініціативність і самостійність у здобутті освіти, націлюють на реалізацію внутрішнього потенціалу та впливають на формування ключових компетентностей.

«Здатність до самоорганізації розглядається як властивість особистості майбутнього педагога виконувати дії з цілевизначення, планування, конструювання, організації діяльності, самоконтролю й самоаналізу, спроможність мобілізувати особисті ресурси (волю, здібності) для здійснення адекватних до ситуації дій, продукування ефективних рішень і гнучкого реагування на професійні завдання з метою якісного їх розв'язання», – вважає Н. Мирончук (2020).

У теорії та практиці мистецької освіти поки що недостатньо розробленими залишаються питання формування здатності студентів до самоорганізації власної навчальної діяльності. Проте саме вміння самостійно планувати, організувати, налаштовувати, коригувати, контролювати та оцінювати своє навчання можуть стояти в основі ефективної та неперервної професійної підготовки фахівців різного профілю.

Поняття педагогічної (навчальної) самоорганізації сьогодні активно вивчається науковцями в контексті: впровадження ідей синергетики у вищу освіту (В. Кремінь, Т. Новаченко, О. Тесленков та ін.); формування професійних компетенцій майбутніх фахівців (Н. Мирончук, О. Малихін, І. Томашевська та ін.); підготовки викладачів мистецьких, зокрема хореографічних, дисциплін (К. Короткевич, О. Мартиненко, О. Пархоменко, Яо Пейчань, Хань Юйцень та ін.).

Проблема навчальної самоорганізації активно вивчається сучасними закордонними дослідниками: А. Bain, L. Zundans-Fraser, G. Ritella, F. F. Loperfido, J. Janssen, C. Tattersall, W. Waterink, B. Van den Berg, R. Van Es, C. Bolman, R. Koper, A. Reid, P. Petocz, T. Imada та ін. Так, J. Janssen et al. (2005) розглядають самоорганізацію в контексті соціальної взаємодії. Автори вважають, що ефективно і результативно навчання протягом всього життя вимагає, щоб особистість була здатна приймати виважені рішення, спираючись на принципи самоорганізації та соціальної взаємодії. У роботі «Students' Self-Organization of the Learning Environment during a Blended Knowledge Creation Course» (2021) увага авторів G. Ritella та F. F. Loperfido зосереджена на проблемі облаштування соціального простору і засобів навчальної діяльності студентів з метою формування їх здатності до продуктивної самоорганізації. У контексті підготовки спеціалістів хореографічної галузі А. Huddy (2017) посилається на Інчхонську декларацію, в якій зазначено, що освіта XXI століття повинна виходити за межі підготовки вузькопрофільного фахівця, натомість бути націленою на розвиток таких його універсальних якостей, як критичне мислення, творчість, відповідальність, вміння працювати у команді.

Закордонні та вітчизняні науковці зазначають, що важливість проблеми навчальної самоорганізації сьогодні пов'язана з появою нової суб'єктної позиції учнів у навчальній діяльності та підвищенням ролі самостійної роботи в освітньому процесі, яка поволі стає його провідною формою. Студентська молодь виступає як більш самостійний, активний та автономний учасник процесу професійної підготовки і може на нього свідомо та якісно впливати, демонструючи високий рівень професійної мотивації, розвиненості вольової сфери, здатності до самостійної організації навчальної діяльності та націленості на досягнення успіху.

Н. Мирончук підкреслює значення даного феномену для раціональної організації професійної освіти: «Вважаємо однією з вагомих проблем підготовки фахівця у закладах вищої освіти формування у майбутніх викладачів вищої школи умінь самоорганізації професійної діяльності, недостатня сформованість яких спричиняє проблеми нерационального розподілу часу, позначається на самопочутті та ступені задоволення професією та впливає загалом на рівень професійного розвитку педагога» (2015).

В основі самоорганізації особистості лежать специфічні вміння, що відображають особистісні характеристики індивідууму та формуються під впливом багатьох внутрішніх і зовнішніх чинників. Психологи трактують уміння людини

як спроможність виконувати певні дії; здатність до вирішення завдань у нових умовах; володіння способами діяльності та використання їх у відповідності до визначеної мети; система заходів по забезпеченню аналізу плану дій та їх якісної реалізації; продуктивна діяльність на основі здобутих знань тощо.

Формування умінь – це складний психічний процес, у перебігу якого утворюються зв'язки та асоціації між когнітивними, поведінковими, емоційними, мотиваційними та діяльними компонентами свідомості особистості. У своїй роботі М. Лиля (2016) визначає вміння «як засновану на знаннях та навичках здатність людини успішно досягати поставленої мети діяльності, яка має яскраво виражений свідомий характер і базується на процесах мислення, яке пов'язано з аналізом і врахуванням таких умов, в яких протікає дана діяльність» (с. 108).

«Професійна підготовка майбутніх викладачів хореографічних дисциплін обіймає певні блоки навчальних дисциплін теоретичного (наукового), методичного та практично-виконавського характеру» (Короткевич, 2020, с. 164–165). Освітня та концертно-виконавська діяльність студентів-хореографів базується на поєднанні рухо-пластичної активності, фізичних і психічних навантажень, інтелектуальної роботи свідомості, художньо-естетичних та емоційних переживань і почуттів, проявів вольової сфери тощо. Успішність і продуктивність хореографічного навчання й виконавства залежать від розвитку здатності танцівника до психічної саморегуляції організму та самоконтролю за роботою власного виконавського апарату, а саме до: керування емоціями та рухо-моторними процесами, постійного моніторингу і діагностики психічних станів, що забезпечують комплексну реалізацію танцювальної координації, виконавського дихання, технічної вправності, художньої виразності та образності хореографічних елементів і їх комбінацій.

Вважаємо, що така діяльність повинна базуватися на **уміннях навчальної самоорганізації майбутнього викладача хореографічних дисциплін**, які ми у дослідженні визначаємо як *інтегрально-динамічну психічну якість (властивість) особистості, що відображає високий рівень самостійності та цілеспрямованості у визначенні стратегії і змісту власної пізнавальної, творчої і художньо-виконавської хореографічної діяльності, а також здійснення управлінсько-регулятивної і контрольної-оцінної функцій її перебігу та результативності*.

Якісна сформованість умінь навчальної самоорганізації студентів-хореографів певною мірою залежать від напрямів освітньої діяльності та змісту фахових дисциплін, що опановуються ними у ході навчання. Важливу роль також віді-

грає рівень розвитку вольової сфери майбутніх викладачів хореографічних дисциплін, зацікавленість у результатах власної освіти, мотиви здобуття професії тощо. Урахування цих параметрів обумовлює визначення структурних компонентів умінь навчальної самоорганізації, а саме: *мотиваційного, управлінського та результативного*.

Мотиваційний компонент відображає спрямованість студентів на визначення власних цілей і завдань навчання, умотивованість щодо отримання якісної професійної освіти, здатність здійснювати продуктивну самоосвітню діяльність. Управлінський компонент умінь навчальної самоорганізації віддзеркалює спроможність суб'єктів хореографічної освіти раціонально обирати та застосовувати методи навчання, працювати з різноманітними інформаційними джерелами, свідомо та ефективно використовувати навчальний час, здійснювати контроль за власною навчальною діяльністю. Результативний компонент відображає здатність хореографа до рефлексії, вміння проявляти самокритичність в оцінці перебігу та результатів освіти, здійснювати корекцію навчальної діяльності з метою підвищення її якості.

Професійна освіта майбутніх викладачів хореографічних дисциплін передбачає реалізацію комплексного впливу на особистість фахівця для досягнення об'єктивно запланованих педагогічних цілей і завдань. Одним із засобів ефективного формування умінь навчальної самоорганізації виступає розробка та упровадження в процес професійної підготовки майбутніх викладачів хореографічних дисциплін спеціальних педагогічних принципів та умов.

Синергія в науці як відображення самоорганізації, саморозвитку, цілісності, взаємодії різних систем і структур має велике значення для дослідження педагогічних явищ і процесів. У контексті цього вважаємо необхідним застосовувати в професійному навчанні викладачів-хореографів *принцип синергетичної освіти*, який визначає шляхи її оптимізації, інтенсифікації та удосконалення на всіх рівнях організації. Даний принцип відображає такі позиції: а) основою синергетичного освітнього середовища виступає автономний, індивідуально-створений спосіб навчання для кожного студента; б) завданнями синергетичної освіти майбутніх фахівців виступають пошуки особистісного смислу навчання; активне і незалежне самовираження; створення особистісно-значущої системи професійних знань, вмінь та навичок; в) пріоритетними напрямками виступають розвиток внутрішньої мотивації професійного самовдосконалення та активізації рефлексії власної діяльності; г) реалізація синергетичної освіти потребує використання спеціальних засобів і прийомів розвитку

особистості – професійні тренінги та коуч-тренінги, мотиваційні, творчо-комунікативні, інтерактивні, проєктивні, соціально спрямовані тощо.

Підкреслюємо значення *принципу акмеологічної спрямованості навчання* майбутніх викладачів хореографічних дисциплін, який віддзеркалює саму ідею постійного зростання і досягнення найвищого рівня професіоналізму та особистісного саморозвитку в процесі освіти. Даний принцип націлює майбутнього фахівця на розвиток самостійності, ініціативності, відповідальності, свідомої позиції щодо здобуття професії та її постійного і наполегливого удосконалення майстерності протягом життя, побудову власної програми якісної професійної самореалізації та ін.

Принцип особистісно-сислової координації розкриває суб'єктивний характер, зміст і спрямованість діяльності людини, яка координується системою індивідуально визначених ціннісних та світоглядних орієнтирів, стимулів, інтересів, смислів, пріоритетів тощо. Застосування даного принципу в професійній підготовці викладачів-хореографів дозволить студентам більш глибоко усвідомити та оцінити власний вибір професії, виявити в ній особистісний смисл і значення, а також визначити вектор своєї освіти в напрямку самовизначення та самоорганізації. Керування означеним принципом у підготовці викладачів-танцівників відкриває можливості для реалізації самостійної творчості та ініціативи; перспективи вибору освітніх форм та методів організації власної підготовки, у тому числі фізичної, психологічної, художньо-виконавської; формування здатності швидко, творчо і гнучко пристосовуватись до змінюваних освітніх умов і ситуацій у навчанні.

Актуальним в контексті нашого дослідження виступає *принцип професійної самопрезентації*. Поняття самопрезентації в контексті професійної освіти фахівця багато в чому співзвучне самоменеджменту, оскільки означає наявність управлінських знань і вмінь, здатність особистості до планування і розподілу видів і часу діяльності, прагнення до чітко визначеного розпорядку та дисципліни (самоорганізованості), а також здатність організовувати інших, висувати та реалізовувати ідеї, здійснювати самоосвіту. І. Томашевська (2012) зазначає, що «самоменеджмент є багаторівневим процесом самодіяльної особистості, що характеризується усвідомленим і раціональним управлінням власним життям і творчим саморозвитком. Це – цілеспрямоване і послідовне оволодіння навичками самоуправління, самоорганізації, саморегуляції, самовиховання з метою неперервного саморозвитку і самореалізації у професійній діяльності». Таким чином, професійний самоменеджмент і самопрезентація віддзеркалюють стиль і

спрямованість професійного життя особистості, її здатність до демонстрації себе як фахівця з лідерськими якостями, який вміє управляти і керувати собою, доцільно й свідомо використовувати усі можливості для ефективної реалізації професії та кар'єри за допомогою перспективних і дієвих засобів та найбільш коротким шляхом.

У формуванні вмінь навчальної самоорганізації студентів-хореографів вважаємо доцільним керуватися *принципом персоналізації навчання*. Зміст даного принципу розкривають такі позиції навчально-виховної діяльності: особистісно-центрований підхід до організації освітнього процесу; фокусування уваги на самобутності та оригінальності персональних вольових якостей та здібностей майбутніх фахівців як потенційної основи їх самоорганізованості; урахування фактору індивідуально-колективної комунікації та співробітництва в хореографічній навчальній діяльності танцівників-студентів; використання індивідуалізованих форм і методів освіти та виконавської діяльності.

Реалізація розроблених принципів вимагає упровадження в процес професійної підготовки майбутніх викладачів хореографічних дисциплін таких *педагогічних умов*.

Активізація мотивації студентів щодо самостійної діяльності. Високий ступінь розвитку самосвідомості, самоорганізації і професійної мотивації відображає здатність студента не тільки до визначення власних освітніх цілей і планів, проєктування кінцевої мети навчання, а й опанування та реалізації різних форм і технологій самостійної науково-пошукової, практично-методичної, фізично-тренувальної, творчо-виконавської, постановочно-балетмейстерської навчальної діяльності. Підвищення мотивації самостійної роботи студентів-хореографів забезпечується шляхом формування позитивної психологічної установки на продуктивну навчальну самостійність та заохочення студентів до самопланування, саморегуляції, самоуправління власною діяльністю.

Підтримка ініціативи самоосвіти майбутніх фахівців. Самоосвіта виступає добровільною і нерегламентованою навчальною діяльністю, яка здійснюється на основі самостійної особистої ініціативи, організації та за допомогою власних зусиль. Підтримка бажання студентів здійснювати самоосвіту є важливою складовою виховання фахівців, здатних до постійного і цілеспрямованого підвищення професійного рівня, самовдосконалення, планування і реалізації власних життєвих амбіцій і цілей.

Забезпечення розвитку вольової сфери студентів. Вміння самоорганізації відображаються в таких якостях особистості, як цілеспрямованість, спостережливість, самодисципліна, рішучість, мобільність, здатність долати внутрішню

інертність тощо. Тому важливо на заняттях з фахового циклу стимулювати і заохочувати студентів-хореографів бути активними, ініціативними та відповідальними учасниками освітнього процесу, особливо в умовах застосування дистанційних і змішаних форм навчання, а також самопідготовки.

Висновки та перспективи подальшого дослідження. У статті підтверджено актуальність впровадження ідей педагогічної синергетики та самоорганізації у теорію і практику вищої школи; висвітлено змістові характеристики та структурні компоненти умінь начальної само-

організації майбутніх викладачів хореографічних дисциплін у світлі проблем їх професійної підготовки; представлено педагогічні принципи та умови, що забезпечують ефективність педагогічного впливу на розвиток самоорганізаційних якостей студентів-хореографів. Перспективи подальших наукових розвідок полягають у дослідженні функціональних особливостей педагогічної самоорганізації в галузі вищої освіти, вивченні наукового і методичного, у тому числі сучасного європейського, досвіду в галузі організації та самоорганізації навчальної діяльності фахівців мистецького профілю.

Список використаної літератури

1. Короткевич К. Є. Поняття самоорганізації навчання у контексті професійної підготовки майбутніх викладачів хореографічних дисциплін. *Молодь і ринок*. 2020. № 3–4 (182–183). С. 162–165. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2020.216809>
2. Лиля М. М. Є. О. Мілерян – родоначальник професійної психологічної діагностики. *Молодий вчений*. 2016. № 9.1 (36.1). С. 106–110.
3. Малихін О. В. Система умінь самоорганізації і самоконтролю учбової діяльності студентів вищих педагогічних закладів та її функціонування у процесі організації і здійснення самостійної навчальної діяльності. *Наукові записки НПУ. Серія 16. Творча особистість вчителя*. 2008. Вип. 9 (50). С. 123–129.
4. Мартиненко О. Формування професійної компетентності майбутніх учителів хореографії в умовах вищого навчального закладу. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. 2015. № 12. С. 165–174.
5. Мирончук Н. М. Змістові характеристики самоорганізації праці викладача вищого навчального закладу. *Формування дидактичної компетентності педагогів дошкільної та початкової освіти: зб. наук. праць* / За ред. В. Є. Литнєва, Н. Є. Колесник, Т. В. Наумчук. Житомир: ФОП Левковець, 2015. С. 64–68.
6. Мирончук Н. М. Інформаційно-комунікаційні технології як засіб самоорганізації суб'єктів освітнього процесу. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2020. Т. 5. № 1. С. 202–211. DOI: <https://doi.org/10.33407/itlt.v75i1.2537>
7. Новаченко Т. В. Синергетичний підхід у педагогічній самоорганізації: навчально-методичний посібник. Київ: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2011. 99 с.
8. Пархоменко О. М. Формування балетмейстерських умінь майбутніх учителів хореографії у процесі фахової підготовки: дис. ...канд. пед. наук: 13.00.04. Ніжин: НДПУ імені Миколи Гоголя, 2016. 249 с.
9. Синергетика і освіта: монографія / За ред. В. Г. Кременя. Київ: Інститут обдарованої дитини, 2014. 348 с.
10. Стандарт вищої освіти. Перший (бакалаврський рівень) вищої освіти. Ступінь бакалавр. Галузь знань 02 Культура. URL: <https://mon.gov.ua> (дата звернення: 5.11.2021).
11. Тесленков О. Ю. Педагогічні умови формування професійної самоорганізації майбутніх учителів фізичного виховання. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи*. 2016. Вип. 55. С. 212–219.
12. Томашевська І. П. Педагогічний самоменеджмент як передумова ефективної професійної діяльності учителя. *Вісник Черкаського університету: Педагогічні науки*. 2012. Вип. 145. С. 126–129.
13. Хань Юйцень. Формування умінь художньо-творчої самоорганізації майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі фахової підготовки: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2019. 23 с.
14. Яо Пейчань. Проблема педагогічної спрямованості професійної підготовки майбутніх учителів хореографічного мистецтва в сучасних наукових розвідках. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 2019. № 9 (93). С. 310–325. DOI: [10.24139/2312-5993/2019.09/310-325](https://doi.org/10.24139/2312-5993/2019.09/310-325)
15. Bain A., Zundans-Fraser L. *The Self-organizing University. Designing the Higher Education Organization for Quality Learning and Teaching*. Singapore: Springer, 2017. 192 p.
16. Harashchenko L., Komarovska O., Matviienko O., Ovsiienko L., Pet'ko L., Shcholokova O., Sokolova O. Models of corporate education in the United States of America. *Journal of Entrepreneurship Education (JEE)*. 2019. Vol. 22. Issue 3. P. 1–6.

17. Huddy A. Digital technology in the tertiary dance technique studio: expanding student engagement through collaborative and co-creative experiences. *Research in Dance Education*. 2017. № 18 (2). P. 174–189. DOI: <https://doi.org/10.1080/14647893.2017.1330327>
18. Imada T. *Self-Organization and Society*. New York: Springer, 2008. 223 p.
19. Janssen J., Tattersall C., Waterink W., Van den Berg B., Van Es R., Bolman C., & Koper R. Self-organising navigational support in lifelong learning: How predecessors can lead the way. *Computers & Education*. 2007. № 49 (3). P. 781–793. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2005.11.022>
20. Reid A., Petocz P. Enhancing academic work through the synergy between teaching and research. *International Journal for Academic Development*. 2003. Volume 8. Issue 1–2. P. 105–117. DOI: <https://doi.org/10.1080/1360144042000277982>
21. Ritella G.; Loperfido F. F. Students' Self-Organization of the Learning Environment during a Blended Knowledge Creation Course. *Education Sciences*. 2021. № 11. DOI: <https://doi.org/10.3390/educsci11100580>
22. Yaroshenko O., Kilderov D., Komarovska O., Korotkevych K., Holinska T., Hutsan L., Shekhavtsova S. The factorial role of organizational culture in entrepreneurship and entrepreneurship education. *Academy of Entrepreneurship Journal*. 2020. Volume 26. Issue 3. URL: <https://www.abacademies.org/articles/the-factorial-role-of-organizational-culture-in-entrepreneurship-and-entrepreneurship-education-9552.html> (дата звернення 1.11.2021).

References

- Korotkevych, K. (2020). Ponyattya samoorganizaciyi navchannya u konteksti profesijnoyi pidgotovki majbutnih vikladachiv horeografichnih disciplin [The self-organization concept in the course of professional training of future teachers of choreographic subjects]. *Youth & market*, 3–4 (182–183), 162–165. <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2020.216809>
- Lyla, M. M. (2016). Je. O. Milerian – rodonachalnyk profesijnoyi psykholohichnoyi diagnostyky [Ye. O. Mileryan – the founder of professional psychological diagnostics]. *Young Scientist*, 9.1 (36.1), 106–110.
- Malykhin, O. V. (2008). Sistema umin samoorganizaciyi i samokontrolyu uchbovoyi diyalnosti studentiv vishih pedagogichnih zakladiv ta yiyi funkcionuvannya u procesi organizaciyi i zdijsnennya samostijnoyi navchalnoyi diyalnosti [The system of skills of self-organization and self-control of educational activities of higher pedagogical institutions students and its functioning in the process of organization and implementation of independent educational activities]. *Naukovi zapiski NPU. Seriya 16. Tvorchya osobistist vchitelya*, 9 (50), 123–129.
- Martinenko, O. (2015). Formuvannya profesijnoyi kompetentnosti majbutnih uchiteliv horeografiyi v umovah vishogo navchalnogo zakladu [Formation of professional competence of future teachers of choreography in the conditions of higher educational institution]. *Problems of Modern Teacher Training*, 12, 165–174.
- Myronchuk, N. M. (2015). Zmistovi kharakterystyky samoorghanzaciyi praci vykladacha vyshhogho navchalnogho zakladu [Semantic characteristics of self-organization of work of a teacher of a higher educational institution]. In V. Je. Lytnjova, N. Je. Kolesnyk, T. V. Naumchuk (Eds.), *Formuvannja dydaktychnoji kompetentnosti pedaghoghiv doshkiljnoji ta pochatkovoji osvity* (pp. 64–68). FOP Levkovecj.
- Myronchuk, N. M. (2020). Informacijno-komunikacijni tekhnologiji jak zasib samoorghanzaciyi subjektiv osvitnjogho procesu [Information and communication technologies as a means for the educational process actors' self-organization]. *Information Technologies and Learning Tools*, 75 (1), 202–211. <https://doi.org/10.33407/itlt.v75i1.2537>
- Novachenko, T. V. (2011). *Synerghetychnyj pidkhid u pedaghoghichnij samoorghanzaciyi: navchaljno-metodychnyj posibnyk [Synergetic approach in pedagogical self-organization: a textbook]*. NPU imeni M. P. Draghomanova.
- Parkhomenko, O. M. (2016). *Formuvannya baletmejsterskih umin majbutnih uchiteliv horeografiyi u procesi fahovoyi pidgotovki [Formation of choreographic skills of future dance teachers in the process of their professional training]: Extended abstract of candidate's thesis: 13.00.04*. Mikhailo Drahomanov National Pedagogical University.
- Kremen, V. Gh. (Ed.) (2014). *Synerghetyka i osvita: monohrafija [Synergetics and education: a monograph]*. Instytut obdarovanoji dytyny.
- Standart vishoyi osvity. Pershij (bakalavrskij riven) vishoyi osvity. Stupin bakalavr. Galuz znan 02 Kultura [Standard of higher education. The first (bachelor's level) of higher education. Bachelor's degree. Field of knowledge 02 Culture]*. <https://mon.gov.ua>

- Teslenkov, O. Yu. (2016). Pedagogichni umovi formuvannya profesijnoyi samoorganizaciyi majbutnih uchiteliv fizichnogo vihovannya [Pedagogical terms of forming of professional self-organization of future physical education teachers]. *Naukovij chasopis NPU imeni M. P. Dragomanova. Seriya 5. Pedagogichni nauki: realiyi ta perspektivi*, 55, 212–219.
- Tomashevskaya, I. P. (2012). Pedagogichnij samomedezhment yak peredumova effektivnoyi profesijnoyi diyalnosti uchitelya [Pedagogical self-management as a prerequisite for effective professional activity of teachers]. *Bulletin of the Cherkasy Bohdan Khmelnytsky national university. Series «Pedagogical sciences»*, 145, 126–129.
- Khan Yuitsen (2019). *Formuvannya umin khudozhnjo-tvorchoi samoorganizacioni majbutnikh uchiteliv muzychnogo mystectva v procesi fakhovoji pidgotovky [Formation of skills of artistic-creative self-organization of future musical art teachers in the process of professional training]: Extended abstract of candidate's thesis: 13.00.02. SumDPU imeni A. S. Makarenka.*
- Yao Peishan (2019). Problema pedagogichnoyi spryamovanosti profesijnoyi pidgotovki majbutnih uchiteliv horeografichnogo mistectva v suchasni naukovih rozvidkah [Contemporary scientific studies of the issues of pedagogical focus of the professional training of future teachers of choreographic art]. *Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies*, 9 (93), 310–325. 10.24139/2312-5993/2019.09/310-325
- Bain, A., Zundans-Fraser, L. (2017). *The Self-organizing University. Designing the Higher Education Organization for Quality Learning and Teaching*. Springer.
- Harashchenko, L., Komarivska, O., Matviienko, O., Ovsienko, L., Pet'ko, L., Shcholokova, O., Sokolova, O. (2019). Models of corporate education in the United States of America. *Journal of Entrepreneurship Education*, 22 (3), 1–6.
- Huddy, A. (2017). Digital technology in the tertiary dance technique studio: expanding student engagement through collaborative and co-creative experiences. *Research in Dance Education*, 18 (2), 174–189. <https://doi.org/10.1080/14647893.2017.1330327>
- Imada, T. (2008). *Self-Organization and Society*. Springer.
- Janssen, J., Tattersall, C., Waterink, W., Van den Berg, B., Van Es, R., Bolman, C., & Koper, R. (2007). Self-organising navigational support in lifelong learning: How predecessors can lead the way. *Computers & Education*, 49 (3), 781–793. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2005.11.022>
- Reid, A., Petocz, R. (2003). Enhancing academic work through the synergy between teaching and research. *International Journal for Academic Development*, 8 (1–2), 105–117. <https://doi.org/10.1080/1360144042000277982>
- Ritella, G.; Loperfido, F. F. (2021). Students' Self-Organization of the Learning Environment during a Blended Knowledge Creation Course. *Education Sciences*, 11. <https://doi.org/10.3390/educsci11100580>
- Yaroshenko, O., Kilderov, D., Komarivska, O., Korotkevych, K., Holinska, T., Hutsan, L., Shekhavtsova, S. (2020). The factorial role of organizational culture in entrepreneurship and entrepreneurship education. *Academy of Entrepreneurship Journal*, 26 (3). <https://www.abacademies.org/articles/the-factorial-role-of-organizational-culture-in-entrepreneurship-and-entrepreneurship-education-9552.html>

Стаття надійшла до редакції 12.11.2021

Прийнято до друку 23.12.2021

ФОРМИРОВАНИЕ УМЕНИЙ УЧЕБНОЙ САМООРГАНИЗАЦИИ БУДУЩИХ ПРЕПОДАВАТЕЛЕЙ ХОРЕОГРАФИЧЕСКИХ ДИСЦИПЛИН: ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ПРИНЦИПЫ И УСЛОВИЯ

Короткевич Ксения,

аспирантка Национального педагогического университета имени М. П. Драгоманова,
ул. Пирогова, 9, 01030 Киев, Украина, korotkevich139513951395@gmail.com

В статье рассматривается проблема совершенствования подготовки будущих преподавателей хореографических дисциплин к самостоятельной организации своей учебной деятельности в процессе профессионального образования. Автором определено, что способность независимо и сознательно управлять своим образованием является одной из ключевых компетентностей будущих педагогов, основой которой выступают умения учебной самоорганизации. С помощью этих умений студенты приобретают возможность эффективно планировать, диагностировать, контролировать, корректировать и оценивать своё обучение и его результативность. В работе

обосновано сущность понятия «умение учебной самоорганизации» и раскрыто его содержание с учётом специфики специальных дисциплин и характера образовательной (научно-теоретической, методической, творчески-интерпретационной, педагогической, балетмейстерской, художественно-исполнительской) деятельности будущих преподавателей-хореографов. Акцентируя внимание на современных тенденциях увеличения количества учебных часов, запланированных на самостоятельную работу, и постепенного перехода в подготовке специалистов к дистанционным и смешанным формам обучения, в статье подчёркивается важность разработки и применения специальных педагогических принципов и условий организации профессионального образования студентов-хореографов с опорой на учебную самоорганизацию и самообразование. Определено, что научные принципы лежат в основе исследования педагогических теорий, процессов и явлений и направляют стратегию их развития. В контексте формирования умений учебной самоорганизации будущих преподавателей хореографических дисциплин целесообразными педагогическими принципами определены: принцип личностно-смысловой координации, принцип профессиональной самопрезентации, принцип персонализации обучения. Указано, что разработанные специальные педагогические условия могут создавать благоприятные обстоятельства в учебном процессе для достижения поставленной цели. Эффективными педагогическими условиями успешного формирования умений учебной самоорганизации будущих преподавателей хореографических дисциплин являются: активизация мотивации студентов к самостоятельной деятельности, поддержка инициативы самообразования будущих специалистов, обеспечение развития волевой сферы студентов.

Ключевые слова: *будущий преподаватель хореографических дисциплин; педагогические принципы и условия; самообразование; самостоятельная деятельность; умения учебной самоорганизации.*

FORMATION OF THE SKILLS OF EDUCATION SELF-ORGANIZATION OF PRE-SERVICE TEACHERS OF CHOREOGRAPHIC COURSE OF STUDY: PEDAGOGICAL PRINCIPLES AND CONDITIONS

Korotkevych Kseniia,

Postraduate Student of Dragomanov National Pedagogical University,
9 Pirohova Str., 01030 Kyiv, Ukraine, korotkevich139513951395@gmail.com

The article deals with the issue of improving the preparation of pre-service teachers of choreographic course of study for the independent arrangement of their educational activities in the process of professional education. The author defines that the ability to self-organization is one of the key competencies of pre-service teachers, which is based on the skills of educational self-organization. With these skills, students gain the opportunity to effectively plan, diagnose, monitor, adjust and evaluate their learning and its effectiveness. The paper substantiates the essence of the concept of «skills of educational self-organization» and discloses its content, taking into account the specifics of special disciplines and the nature of educational (scientific-theoretical, methodological, creative-interpretive, pedagogical, ballet-master, artistic and performing) activities of pre-service teachers-choreographers. Focusing on the current trends in the increase in the number of academic hours planned for independent work, and the gradual transition in the training of specialists to distance and mixed forms of education, the article emphasizes the importance of developing and applying special pedagogical principles and conditions for organizing vocational education of students-choreographers based on educational self-organization and self-education. It has been determined that scientific principles underlie the study of pedagogical theories, processes and phenomena and guide the strategy of their development. In the context of the formation of the skills of educational self-organization of pre-service teacher of choreographic course of study, expedient pedagogical principles are determined: the principle of personal-semantic coordination, the principle of professional self-presentation, the principle of personalization of training. It is indicated that the developed special pedagogical conditions can create favorable circumstances in the educational process for achieving the set goal. Effective pedagogical conditions for the successful formation of the skills of educational self-organization of pre-service teacher of choreographic course of study are: activation of students' motivation for independent activity, support for the initiative of self-education of future specialists, ensuring the development of the volitional sphere of students.

Key words: *independent activity; pedagogical principles and conditions; pre-service teacher of choreographic course of study; self-education; skills of educational self-organization.*